

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA
SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK FŐOSZTÁLYA

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
MÓDSZERTANI FŐOSZTÁLY

A SZOCIÁLIS DIAGNÓZIS FELVÉTELE ÉS ALKALMAZÁSA
Gyakran Ismételt Kérdések¹

A szociális diagnózis felvételének és alkalmazásának megkönnyítése érdekében a szociális és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtóktól összegyűjtésre kerültek a szakemberek körében felmerülő kérdések. Az alábbiakban ezen kérdésekkel kapcsolatban kívánunk összefoglaló tájékoztatást nyújtani. Az anyag a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt (a továbbiakban: Szt.), a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt (a továbbiakban: Gyvt.) és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletet (a továbbiakban: NMr.), valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletet (a továbbiakban: SzCsMr.) többször idézve használja, ezért azokat rövidítve találhatja a továbbiakban.

I. ÁLTALÁNOS SZAKMAI KÉRDÉSEK

2019. augusztus 16.

Kérdés:

Mikor kell elkészíteni a szociális diagnózist?

Válasz:

A család- és gyermekjóléti központ (továbbiakban: központ) szociális diagnózist készít

- a család- és gyermekjóléti szolgálat (továbbiakban: szolgálat) kezdeményezésére, ha a szolgálat által nyújtott szolgáltatásokon kívül más szociális szolgáltatás vagy gyermekjóléti alapellátás – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását - igénybevétele válik szükségessé (tehát a családsegítő a szolgáltatást igénybe vevővel végzett segítő tevékenység során érzékeli, hogy a család- és gyermekjóléti szolgáltatás keretében elérhető szolgáltatáson túli szociális szolgáltatás vagy más támogatás szükséges, ezért kezdeményezi a diagnózis felvételét),

¹ A Gyakran Ismételt Kérdésekhez adott jogértelmezés tájékoztató jellegű, ezért a jogalkalmazás során kötelező erővel nem bír. A GYIK az újonnan érkező, és tartalmukban az eddigiektől eltérő kérdések feldolgozását követően folyamatosan frissítésre kerül.

- a szolgálatnál gondozásban nem álló személy esetén akkor, ha új igénylőként jelenik meg a központnál, de nem speciális szolgáltatást kér, és nem gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységben érintett (ez az eset tehát a központnál újonnan jelentkező segítséget kérő személyre vonatkozik, aki korábban még nem került kapcsolatba sem a szolgálattal, sem a központtal, és nem tartozik a fenti két körbe),
- ha azt a szolgálat más okból szükségesnek tartja (ide tartoznak azok az esetek például, amikor a szolgálatnál esetkezeléssel vitt igénybevevő esetében a családsegítő úgy érzi, hogy segítséget jelentene az előrelépéshez, ha egy független, pártatlan új szakember tekintene rá a szolgáltatást igénybe vevő problémáira, továbbá ide tartozhatnak a több, összetett, vagy speciális problémával küzdő nehéz „esetek” minősülő ügyek),
- ha annak készítését az Szt. 64. § (2) bekezdés szerinti jelzőrendszer tagja kezdeményezi (ez tehát nem más, mint amikor a jelzőrendszer tagja munkája során értesül segítségre szoruló személyről, és úgy ítéli meg, hogy a szociális szolgáltatások segítséget nyújthatnak a probléma megoldásában).

A szociális diagnózis elkészítésének tehát nem feltétele az együttműködési megállapodás alapján nyújtott szociális segítő munka.

Kérdés:

Kell-e felvenni szociális diagnózist a központ által nyújtandó speciális szolgáltatás igénye esetén?

Válasz:

Nem, azt Szt. 64/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján nem kell felvenni speciális szolgáltatás esetén.

Kérdés:

A szociális segítő munka folyamatában szükséges féléves helyzetértékelés esetén mindig kell-e készíteni szociális diagnózist? Szükséges-e felvenni minden gondozás felülvizsgálata során?

Válasz:

Erre a kérdésre a választ az esetenapló útmutatójának 10. pontja tartalmazza. Helyzetértékelést két esetben kell végezni:

1. amikor a cselekvési tervben meghatározott időpontok lejártak, vagy
2. az esetkezelés során újabb szociális szolgáltatások vagy gyermekjóléti alapellátások – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátásait – bevonása válik szükségessé a probléma eredményes megoldásához.

Ez tehát azt jelenti, hogy nem minden helyzetértékelésnél kell elkészíteni a szociális diagnózist, hanem csak abban az esetben, amikor újabb szociális szolgáltatások vagy gyermekjóléti alapellátások válnak szükségessé figyelembe véve az 1. kérdésre adott válaszban megfogalmazottakat.

Kérdés:

Felvehető-e a diagnózis gyermekvédelmi hatósági intézkedésben érintett családok esetében?

Válasz:

A jogszabály nem írja elő ilyen esetben a szociális diagnózis felvételét, azonban a diagnózis felvételének lehetősége nincs kizárva. A gyermekvédelmi hatósági intézkedések közül a védelembe vétel és a nevelésbe vétel esetében lehetséges, hogy a szociális diagnózis felvétele során a gyermek és a szülő számára is olyan új szociális és gyermekjóléti alapellátás is szóba kerül, ami addig nem merült fel és a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetését, valamint családjában történő nevelkedését elősegíti. A nevelésbe vétel elrendelését követően pedig a szülő kaphat a szociális diagnózis felvétele által olyan segítséget, ami elősegíti a gyermek hazagondozását, a gyermek saját családjában történő további nevelését. Azonban azt fontos tisztázni, hogy – amennyiben van ilyen – a védelembe vétel elrendeléséről szóló hatósági döntésben előírt kötelezettséget a diagnózis nem írhatja felül, a hatósági döntés a családokat és a szolgáltatót is kötelezi. A hatósági döntésben előírt kötelezettségtől a szociális diagnózisban megállapítottak alapján eltérni nem lehet. Ha a szociális diagnózis felvétele során olyan szociális vagy gyermekjóléti alapellátás kerül megállapításra, ami előre mozdíthatja az eset vitelét, azonban a védelembe vételi döntésben nem szerepel, akkor az igénylővel történő közös megállapodás alapján, az esetet vívó esetmenedzserrel közösen kezdeményezni kell a védelembe vétel felülvizsgálatát.

Kérdés:

Mi a teendő, ha családok kapcsán kerül felvételre a diagnózis, és a szülők nem értenek egyet annak elkészítésében? Készíthető-e diagnózis az egyik féllel és a gyermekekkel?

Válasz:

Amennyiben a problémakör a család valamennyi tagját érinti, az egyéni szempontok érvényesülése érdekében indokolt a szociális diagnózist valamennyi felnőtt családtaggal felvenni. Mivel azonban ez az igénybevevő részéről önkéntes, így csak azzal a személlyel történhet, aki ehhez hozzájárul.

Kiskorú gyermek esetén a gyermekadatlap kitöltéséhez a szülői felügyeleti joggal rendelkező valamelyik szülő hozzájárulása szükséges.

Kérdés:

Hol történik a szociális diagnózis felvétele?

Válasz:

A szociális diagnózis felvételére sor kerülhet az igénylő lakóhelyén, aktuális tartózkodási helyén (pl. családok átmeneti otthona), a szolgálat székhelyén, telephelyén, vagy a központ székhelyén. A diagnózis elkészítését úgy kell megszervezni, hogy annak felvétele az igénylőnek plusz terhet, költséget ne okozzon, így ne őt utazzassuk az interjú helyszínére.

Kérdés:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Ha az igénylő állandó lakóhelye és a tartózkodási helye (akár bejelentés nélküli) eltér, akkor melyik központ az illetékes a szociális diagnózis felvételében?

Válasz:

A diagnózist az érintett igénylő tényleges (életvitelszerű) tartózkodási helye szerinti járási központnak kell felvennie.

Kérdés:

Mi van olyan esetben, amikor az igénylő - akár állapotánál fogva (pl. demencia), akár cselekvőképességének hiánya miatt - nem tud/nem képes döntést hozni saját sorsát illetően?

Válasz:

A szociális diagnózis felvétele az ellátást igénylő jelenlétében és aktív közreműködésével történik. Ha az ellátást igénylő állapotánál fogva nem képes ügyei önálló vitelére, vagy cselekvőképességének teljes vagy részleges korlátozottsága miatt gondnokság alatt áll, a szociális diagnózis felvételébe a lehetőségekhez mérten szükséges bevonni. A diagnózis elkészítésébe javasolt továbbá bevonni más szakembert (pl. fogyatékosügyei tanácsadót, gyógypedagógust, jeltolmácsot, pszichológust, de akár az esetgazdát is) és az igénylő életében résztvevő, őt támogató más segítőt is, hiszen ők adott esetben pótolhatatlan információkkal rendelkeznek. Amennyiben az adott személy törvényes képviselőt más személy látja el (pl. gondnokság alatt, szülői felügyelet vagy gyámság alatt áll), akkor a szociális diagnózis felvétele során a törvényes képviselőt ellátó személy bevonásától nem lehet eltekinteni.

Kérdés:

Miért fontos a szociális diagnózis az ellátórendszer működése, fejlesztése szempontjából?

Válasz:

A szociális diagnózis felvételével beazonosíthatóvá válnak a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások terén meglévő igények és az esetleges kapacitáshiányok. A szociális diagnózisban a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások iránt megállapított szükségletek a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások fejlesztésének alapjául szolgálhatnak. Az országos szolgáltatás fejlesztés mellett a diagnózisok települési és intézményi szinten is generálhatnak szolgáltatásfejlesztést a hiányzó szolgáltatások tekintetében. A diagnózisok eredményét többek között a település szolgáltatástervezési koncepciójának elkészítése során is szükséges figyelembe venni.

Kérdés:

Mi a haszna a szociális diagnózisnak az igénylő számára?

Válasz:

A szociális diagnózis felvételének célja, hogy az igénylő segítséget kapjon a szociális diagnózist felvevő esetmenedzsertől (a továbbiakban: esetmenedzser) a problémái feltárásához, nehézségei

beazonosításához, és az ezek megoldásához szükséges szolgáltatások beazonosításra kerüljenek. A szociális diagnózis felvétele során a független szakember tényszerűen feltárja az igénylő helyzetét, a számára elérhető természetes erőforrásokat, amelyekre komplex megoldást kínál összehangolva a szolgáltatási rendszer kínálta lehetőségeket. Az igénylő tájékoztatást kap minden olyan szociális, gyermekjóléti és nem szociális szolgáltatásról is, amelyek igénybevételével a problémái megoldásához komplex segítséget kaphat. Az esetmenedzser rendelkezik az adott településen, járásban és megyében elérhető önkormányzati, állami, egyházi és civil fenntartásban működő szociális és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók elérhetőségével, felvilágosítást nyújt az egyes szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint a konkrét szolgáltatóval, intézménnyel történő kapcsolatfelvételben is közreműködik. Ezen felül a pénzügyi és természetbeni támogatásokra, valamint az egészségügyi, köznevelési, munkaerőpiaci, továbbá a civil, karitatív szervezetek tevékenységére vonatkozóan is tájékoztatást nyújt.

Kérdés:

Hogyan történik a szociális diagnózis rendszerben betöltött szerepének megismertetése az érintettekkel?

Válasz:

A szociális diagnózist készítő esetmenedzser és a központ szakmai vezetőjének feladata, hogy ezt a szolgáltatást megismertesse az ellátórendszerrel, a jelzőrendszerrel és az igénylőkkel. A jelzőrendszeri megbeszéléseken, szakmaközi értekezleteken ez az egyik téma kell, hogy legyen.

II. ADMINISZTRÁCIÓ, DOKUMENTÁCIÓ

2019. augusztus 16.

Kérdés:

Milyen módon és mihez járul hozzá az igénylő a diagnózis felvételekor a szolgálatnál vagy a központban?

Válasz:

Külön írásos nyilatkozat nem szükséges a diagnózis felvételéhez. Az első interjúval lezárható tevékenységek során az igénylő hozzájárulását a szociális diagnózis kezdeményezésének tényével együtt feljegyzésben rögzíti a családsegítő, valamint azzal, hogy az igénylő élni kíván-e ezzel a lehetőséggel. Amennyiben szociális segítő munkáról van szó, akkor az esetnaplóban kell rögzíteni a szociális diagnózis kezdeményezését, amelyet az igénylő is aláír.

A szociális diagnózis felvétele során az igénylő aláírásával igazolja az általa megadott adatok valóságtartalmát, valamint az értékelő lapban megjelölt szolgáltatásokról való tájékoztatás megtörténtét. Ugyanitt lehetősége van egyet nem értése esetén jelezni a vitás kérdéseket is.

Mivel az értékelő lap alapesetben az igénylő részére kerül átadásra, így ezzel kapcsolatban további hozzájárulási nyilatkozatra nincs szükség. Amennyiben az igénylő nem képes erre, megoldás lehet az, hogy az interjú folyamán írásban nyilatkoztassa őt az esetmenedzser arról, hogy hozzájárul ahhoz, hogy továbbítsa az adatlap ugyanezen részeit a szolgáltató, intézmény felé.

Kérdés:

Milyen dokumentációs lépéseket kell megtenni az esetmenedzsernek a diagnózis felvételekor?

Válasz:

Az igénylő tájékoztatást kap az Nmr. 7/A. §-a alapján, valamint az adatainak kezeléséről. Amennyiben a nyilvántartásban nem szerepel az igénylő, az Szt. 20. § és a Gyvt. 139. § szerinti nyilvántartásba veszi a szociális diagnózist készítő esetmenedzser. A diagnózis felvételéhez, rögzítéséhez használandó több részes adatlap a Szociális Ágazati Portál felületén található meg, onnan letölthető. A felvett (kitöltött, kinyomtatott) diagnózisok egyéb belső kezelését, nyilvántartását a központ határozza meg az adatkezelési és az iratkezelési szabályzatában.

http://szocialisportal.hu/web/guest/hir-megjelenito/-/journal_content/56/10181/206170

Tekintve hogy az adatlap nem jogszabálmellékletként jelent meg, és így a benne lévő változások nem járnak jogszabálmódosítással, a frissítések a Szociális Ágazati Portálon kerülnek közzétételre. Fontos feladat a felületre feltöltésre került aktuálisan töltendő szociális diagnózis minta ellenőrzése a kitöltést megelőzően.

Kérdés:

Mi történik akkor, ha a szolgáltatást igénylő nem járul hozzá a szociális diagnózis elkészítéséhez a családsegítőnél?

Válasz:

A szolgálat családsegítője kompetenciájába tartozik annak felmérése, hogy az ellátott szükségletei alapján felmerül-e szociális szolgáltatás vagy gyermekjóléti alapellátás iránti igény. Fontos, hogy a szociális diagnózis felvétele önkéntes, azaz kizárólag az igénylő hozzájárulásával és aktív közreműködésével történhet. Ezért van kiemelt jelentősége annak, hogy a családsegítő megfelelő módon tájékoztassa az igénylőt a diagnózis felvételéről és annak jelentőségéről, kihangsúlyozva az igénylő számára nyújtotta előnyöket. Hozzájárulás hiányában szociális diagnózis nem készíthető el.

Kérdés:

A szociális diagnózis elkészítésébe az ellátást igénylő hozzájárulásával más szakember is bevonható. Mit kell érteni „bevonás” alatt? A szociális diagnózis, valamely részét kitöltheti más személy is, vagy kizárólag a szociális diagnózist készítő esetmenedzser? Bevonás alatt azt is értjük, hogy a korábbi gondozás tapasztalatairól, előzményekről tájékoztatást kérhet az érintett család- és gyermekjóléti szolgálatoktól?

Válasz:

A **bevonás** azt jelenti, hogy a másik szakember a jelenlétével, szakismeretével segítheti az interjú zavartalan elkészítését, konzultálhatnak az információk adataira felvitele előtt is. A diagnózis felvételének (interjú) előkészítésébe, megszervezésébe szükség szerint szintén be lehet vonni az igénylővel kapcsolatban álló szolgálat családsegítőjét.

Az **előkészítés** tartalma lehet pl. a szociális diagnózisra való felkérés okainak előzetes egyeztetése, a szükséges bevonandó szakemberek előzetes megkeresésében való közreműködés, valamint a megfelelő helyszín és az időpont megszervezésében való segítségnyújtás. Nem tartozik

bele azonban a szociális diagnózissal kapcsolatos dokumentáció megkezdése. A szolgálat családsegítője számos olyan információ vagy akár készség birtokában lehet, amely a szociális diagnózis elkészítését megkönnyíti, ez esetben az interjú folyamatában is aktív szerepe lehet.

A családdal kapcsolatos előzmények, információk összegyűjtése nem feladata a szociális diagnózist felvevő esetmenedzsernek, hiszen a cél az, hogy egy független szakember lássa az eset egészét, a korábbi támogató tevékenységről kapott információk befolyásolhatják ebben a munkában. A szociális diagnózis adatlap kitöltése a szociális diagnózist készítő esetmenedzser kizárólagos feladata.

Kérdés:

A központ melyik szolgálat szakemberét vonhatja be a szociális diagnózis elkészítésébe?

Válasz:

Azt a szolgálatot kell bevonni, amely az igénylő segítségével részt fog venni.

Kérdés:

Ha jelzőrendszeri tagtól érkezik felkérés, akkor az elkészült diagnózist a felkérő felé kell továbbítani?

Válasz:

A jelzőrendszeri tag számára nem kell az elkészült diagnózist megküldeni, a diagnózissal az ellátást igénylő fog elmenni a szociális vagy gyermekjóléti ellátást nyújtóhoz. A jelzőrendszer és a központ közös munkáját és együttműködését azonban az segíti elő, ha valamilyen módon (személyesen, telefonon vagy e-mailben) tájékoztatja az esetmenedzser a jelzőrendszeri tagot a szociális diagnózis felvételéről (de nem annak tartalmáról). Az intézkedésekről mindig az igénylő érdekeinek figyelembe vételével tájékoztatjuk a jelzőrendszeri tagot oly módon, hogy számára nyilvánvalóvá váljon a megtett delegálás fontossága és az, hogy segítő folyamatot generált vele.

Kérdés:

Az igénylő a kérelmét továbbra is önállóan benyújthatja a szociális szolgáltatónál, intézménynél?

Válasz:

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője szóbeli vagy írásbeli kérelmére, indítványára történik. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételének tehát nem feltétele a szociális diagnózis felvétele.

Kérdés:

Az egyes szociális szolgáltatások igénybevételét megelőzően kell-e szociális diagnózissal érkező igénylő esetén jogosultságot vizsgálnia az szolgáltatónak, intézménynek?

Válasz:

Igen, a szociális diagnózis nem váltja ki az adott szociális szolgáltatás esetében releváns jogosultságvizsgálat elvégzését.

Kérdés: Ha valami okból kifolyólag nem sikerül a diagnózist 15 munkanapon belül elkészíteni, mi a teendő?

Válasz:

A SzCsMr. 30. § (7) bekezdése alapján az első találkozástól számított 15 munkanapon belül kell elkészíteni szociális diagnózist. Ha az ügy bonyolultsága miatt nem sikerül tartani a 15 munkanapot, ahhoz szankció nem kapcsolódik, mindazonáltal törekedni kell a határidő betartására.

Kérdés:

Kinek a feladata eljuttatni a diagnózis adatlapot a szolgáltató felé?

Válasz:

Az elsődleges cél, hogy az igénylő – amennyiben képes rá – maga vigye el és adja át az adatlap személyi adatokat tartalmazó részét és az értékelő lapot a szolgáltatónak, intézménynek. Amennyiben az igénylő nem képes erre, megoldás lehet az, hogy az interjú folyamán írásban nyilatkoztatja az esetmenedzser az ügyfelet arról, hogy hozzájárul ahhoz, hogy továbbítsa az adatlap ugyanezen részeit a szolgáltató, intézmény felé.

Kérdés:

Mennyi ideig kell az aláírt diagnózisokat megőrizni?

Válasz:

Az elkészült diagnózisok megőrzési ideje az Szt. 23. § (1) bekezdése alapján a jogosultság megszűnésétől, tehát a diagnózis 6 hónapos érvényességi idejének lejártától számított 5 év. Ezt követően az adatokat a helyi adatkezelési szabályzatban meghatározottak alapján törölni kell.

III. SZERVEZETI KÉRDÉSEK

2019. augusztus 16.

Kérdés:

A család- és gyermekjóléti központban megbízási szerződéssel el lehet-e látni szociális diagnózist felvevő esetmenedzseri tevékenységet?

Válasz:

Nem, a központban az Nmr. 3.§ (9) bekezdés b) pontja alapján egyedül a tanácsadó munkakör tölthető be munkaviszony vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében is.

Kérdés:

A felvevő szakember esetében alkalmazni kell-e a munkaidő legalább felének szabadon beoszthatóságát, mivel nem lát el ügyeletet az intézményben?

Válasz:

Az NMr 7. § a) pontja vonatkozik a szociális diagnózist felvevő esetmenedzserre is. Azaz a heti munkaidőkeretének legalább a felét kötetlen munkaidő-beosztás keretében a szociális segítőmunka, illetve az adatgyűjtés helyszínen való elvégzéséhez kell biztosítani számára.

Kérdés:

Az SzCsMr. előírja, hogy szociális diagnózist csak a 81/2004. (IX. 18.) ESzCsM rendeletben előírt hatósági képzésben résztvevő szakember vehet fel. A tervezett képzések megvalósításáig alkalmazható-e olyan szakember, aki a korábbi, pilot időszakban tartott felkészítésen nem vett részt?

Válasz:

Igen, tekintettel arra, hogy a foglalkoztatás kezdetétől számított egy éven belül kell az esetmenedzsernek a képzést elvégeznie.

Készítette:

Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya
Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztály

